

ΕΛΛΗΝΑ ΟΘΩΜΑΝΙΚΑ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΕΙΑ ΟΡΘΟΔΟΞΗ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ
τηλ. 210-72.72.235/ 239 fax 210-72.72.238
www.ecclesia .gr - E-mail : istypos@otenet.gr

Αθήνα 15 Νοεμβρίου 2014

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

**Ολοκληρώθηκε του Γ' Διεθνές Συνέδριο της Ιεράς Συνόδου
για το 1821**

Με εξαιρετική επιτυχία ολοκληρώθηκε σήμερα 15/11 στη Στοά Βιβλίου το Γ' Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο για το 1821, με θέμα «Ορθόδοξη Έκκλησία και διαφύλαξη τής Έθνικης Ταυτότητας Νεομάρτυρες - Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός Έπαναστατικά κινήματα», με φορέα διοργάνωσης την Ειδική Συνοδική Επιτροπή Πολιτιστικής Ταυτότητας. Παρέστησαν οι Σεβ. Μητροπολίτες Δημητριάδος & Αλμυρού κ. Ιγνάτιος, Πρόεδρος της Ε.Σ.Ε. Πολιτιστικής Ταυτότητας, Βελεστίνου κ. Δαμασκηνός και Αιτωλίας & Ακαρνανίας κ. Κοσμάς, Πανεπιστημιακοί Καθηγητές, Κληρικοί και πλήθος φιλιστόρων συνέδρων.

Η 2^η ημέρα ξεκίνησε με την 2^η συνεδρία, που είχε ως ειδικό τίτλο «Νεομάρτυρες – Εκκλ/κά κινήματα», υπό την προεδρεία του **Ακαδημαϊκού κ. Κων/νου Σβολόπουλου**.

Πρώτος ομιλητής ήταν ο **κ. Ηλίας Νικολάου, Δρ Ιστορίας και Θεολογίας**, που ανέπτυξε το θέμα «Νεομάρτυρες εκκλ/κοί ηγέτες και πολιτικοστρατιωτικές δραστηριότητες του χριστιανικού κόσμου, στην οθωμανική αυτοκρατορία του 17^{ου} αι. Η περίπτωση του Οικουμενικού Πατριάρχου Παρθενίου Γ' (+1675) και του Μητροπολίτου Κορίνθου Ζαχαρίου (1684)». Ο

ομιλητής, αφού αναφέρθηκε στη δράση και στο μαρτύριο των δύο Ιεραρχών, κατέληξε ως εξής: «Το κατεστημένο Χριστεπώννυμο πλήρωμα της Μεγάλης Εκκλησίας δεν ξεχνούσε ποτέ τον στενό σύνδεσμο θρησκείας και Γένους. Γι' αυτό, παρόλο που οι πολιτικές δολοφονίες του Πατριάρχη και του Μητροπολίτη ήταν δύο σημαντικές κρατικές υποθέσεις.... οδηγήθηκαν, χωρίς καμία επίσημη διαδικασία, στον χώρο της Εκκλησίας. Οι δύο Ιερομάρτυρες, οι οποίοι, παρά τα βασανιστήρια, αρνήθηκαν να προσχωρήσουν στο μουσουλμανικό στρατόπεδο, αμέσως εντάχθηκαν, με τη βοήθεια της εκκλ/κής συνείδησης, στο εορτολόγιο της Ορθόδοξης Εκκλησίας».

Επόμενος ομιλητής ήταν ο **Ομότιμος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών Πρωτ. Γεώργιος Μεταλληνός**, με θέμα «*Η εθνική σημασία των Νεομαρτύρων*». Ο π. Γεώργιος σημείωσε ότι «η θυσιαστική «αντίσταση» των Νεομαρτύρων της περιόδου της Οθωμανοκρατίας ήταν η δική τους συμβολή στην προετοιμασία της Μεγάλης Ελληνικής Επανάστασεως (1821). Η θυσία τους, εξάλλου, για την ελευθερία, μαζί με τις εξεγέρσεις του δούλου Γένους από τον 15^ο ως τον 19^ο αι. επιβάλλει μια πιο συγκρατημένη αποτίμηση της συμβολής της Γαλλικής Επανάστασης στη δική μας, όπως επεσήμανε, άλλωστε, και ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης. Το Γένος μας δεν έχασε ποτέ την φιλελεύθερη ορμή του, η οποία αναρριπιζόταν συνεχώς από την μόνιμη αμφισβήτηση της τουρκικής κυριαρχίας. Και η αμφισβήτηση αυτής ανανεωνόταν συνεχώς με το αίμα των Νεομαρτύρων».

Η τρίτη εισήγηση είχε θέμα «*Ο νεοϊερομάρτυς Ιωάννης ο εξ Αγράφων*» και την παρουσίασε η **κ. Πολυξένη Κούρεντα, απόφοιτη Ιστορίας και Θεολογίας Α.Π.Θ.** Η κ. Κούρεντα ανέφερε ότι «ο Άγιος Ιωάννης τελείωσε τον αγώνα του στον πρώτο αιώνα της δουλείας, στις 7 Ιανουαρίου 1460, μαζί με 16 άλλους συνάθλους του στην Αδριανούπολη, σε μια εποχή που στην περιοχή αυτή πραγματοποιήθηκαν συστηματικοί εξισλαμισμοί. Τον Νεομάρτυρα Ιωάννη ανέδειξε ο ίδιος ο Θεός,

με θαυματουργικό τρόπο, «δικαιώνοντας» τη ρήση του αγιορείτου Γέροντος Παΐσιου “οι Άγιοι δημιουργούν στη σιωπή, κεντούν τη σιωπή με τη σιωπή”».

Ακολούθησε η εισήγηση της κ. **Όλγας Δάσιου, αποφοίτου Ιστορίας και Φιλολογίας του Α.Π.Θ., Δρος Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης**, η οποία μίλησε με θέμα «*Νεομάρτυρες της Τουρκοκρατίας στην Ήπειρο*». Η ομιλήτρια τόνισε ότι «*Η Ήπειρος πλήρωσε βαρύ τον φόρο αίματος «για τον Χριστό την πίστη την αγία και της πατρίδος την ελευθερία*». Κορυφαία προσφορά ήταν το αίμα των Νεομαρτύρων της, όσων γενναίων και ηρωικών ανθρώπων της αρνήθηκαν να υποταχθούν στον κατακτητή, αψήφησαν τους πειρασμούς των υποσχέσεων μιας άνετης και ασφαλούς ζωής – αν γίνονταν αρνητές της πίστης και της καταγωγής τους και αλλαξοπιστούσαν – αλλά και τις απειλές για τα βασανιστήρια – που τους περίμεναν – και τη θανάτωσή τους και προτίμησαν το μαρτύριο και τη θυσία από την απώλεια της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησής τους και την προδοσία».

Επόμενος ομιλητής ήταν ο κ. **Δημήτριος Παπάζης, Αναπληρωτής Καθηγητής Εκκλ/κής Ιστορίας της Ανωτάτης Εκκλ/κής Ακαδημίας Θεσ/νίκης**, με θέμα «*Ο Μεγαλομάρτυρας της Ελευθερίας Διονύσιος Φιλόσοφος. Συνοπτική παρουσίαση του βίου και της δράσης του (1541-1611)*». Ο κ. Καθηγητής επεσήμανε ότι «*Στις ενέργειες του Διονυσίου καταδεικνύεται ο αναντικατάστατος ρόλος της Εκκλησίας στη διαφύλαξη της πολιτιστικής παράδοσης του Ελληνισμού, που διασπά το τοπικιστικό φράγμα, ενώ, μέσω των πανευρωπαϊκής εμβέλειας διπλωματικών επαφών του για την εξασφάλιση συμμαχιών, διακρίνεται ο αγώνας του για τη διατήρηση της ιδέας της ελευθερίας και της χριστιανικής πίστης εντός και εκτός της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας*».

Έκτος ομιλητής ήταν ο κ. **Χαράλαμπος Μηνάογλου, Δρ Νεότερης Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αθηνών**, με θέμα «*Το*

Ρωσικό «κόμμα» και οι επαναστάσεις των Ελλήνων 1768-1812». Ο κ. Μηνάογλου, μεταξύ των άλλων, επεσήμανε ότι «κατά την περίοδο 1768-1812 η ρωσική διπλωματία έθεσε γερά τα θεμέλια του ρωσικού κόμματος ανάμεσα στους Έλληνες. Το ρωσικό κόμμα, βέβαια, σε αντίθεση με τα άλλα ξενικά κόμματα, υπήρξε κατά μία έννοια αυτοφυές, δηλ. προϋπήρχαν ρωσόφιλοι πυρήνες μέσα στον Ελληνισμό, τουλάχιστον από τις αρχές του 18^{ου} αι. Δεν πρόκειται απλώς για την γενικευμένη κλίση των Ελλήνων προς την Ρωσία και στην θεώρησή της ως Ορθόδοξης υπερδύναμης, κάτι που ίσχυσε σε όλη την περίοδο της Τουρκοκρατίας. Στην περίοδο 1768-1812 δημιουργήθηκαν συγκεκριμένοι πυρήνες με πολιτική προοπτική για διπλωματική εκπαίδευση, οι οποίοι θα υπηρετούσαν την ρωσική πολιτική».

Ακολούθησε η εισήγηση του **Ομοτίμου Καθηγητού του Α.Π.Θ. κ. Αθανασίου Καραθανάση**, με θέμα «*Εκκλησία μαχομένη: Επαναστατικά κινήματα του Κλήρου κατά την τουρκοκρατία*». Ο κ. Καθηγητής παρουσίασε άγνωστα, κατά κύριο λόγο, επαναστατικά κινήματα της περιόδου 1571-1770, που πρωταγωνιστές ήταν Αρχιερείς, που πίστευαν σε αγνές ή προσωπικές προθέσεις ηγετών των χριστιανικών δυνάμεων της Ευρώπης, για απελευθέρωση των υποδούλων Ελλήνων, εξήγειραν, κατά περιστάσεις, τα ποιμνιά τους, υφιστάμενοι οι ίδιοι την εκδίκηση των Οθωμανών, γενόμενοι ιερά σφάγια του Έθνους.

Η 2^η συνεδρία ολοκληρώθηκε με την εισήγηση της κ. **Αθηνάς Κονταλή, δρος Θεολογίας, με ειδίκευση στη Νεότερη Εκκλ/κή ιστορία**, με θέμα «*Η εκκλ/κή διάσταση των απελευθερωτικών εξεγέρσεων, κατά την οθωμανική κυριαρχία*». Η κ. Κονταλή, συμπερασματικά, μεταξύ άλλων, τόνισε ότι «Αρκετοί Κληρικοί, κατά την περίοδο της δουλείας, δεν αρκέστηκαν στον ρόλο των «αλειπτών» και της πνευματικής προετοιμασίας των Νεομαρτύρων, αλλά έγιναν οι ίδιοι Ιερομάρτυρες και κατέστησαν Άγιοι με θαυμαστά σημεία στο μαρτύριό τους. Η θυσία και η αυταπάρνηση, μέχρι θανάτου,

εκδηλώνεται με παρόμοιο τρόπο στους Νεομάρτυρες και Εθνομάρτυρες. Η βασική διαφορά τους είναι συνειδησιακή και έγκειται στο γεγονός ότι οδηγούνται στο μαρτύριο εμφορούμενοι, κατά περίπτωση, από χριστιανικά ή πατριωτικά ιδεώδη. Το καθοριστικό στοιχείο της διάκρισης μεταξύ Ιερομαρτύρων και Εθνομαρτύρων αφορά στην αγαπητική και συγχωρητική στάση έναντι των διωκτών και των δημίων τους και στην εμφανή σχέση των πρώτων με την άκτιστη Θεία Χάρη».

Τρίτη Συνεδρία

Ακολούθησε η Γ' και τελευταία συνεδρία, υπό την προεδρία του **Σεβ. Μητροπολίτου Αιτωλίας & Ακαρνανίας κ. Κοσμά**, με ειδικό θέμα «*Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός*».

Πρώτος ομιλητής ήταν ο **κ. Βασίλειος Τσίγκος, Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών**, με θέμα «*Ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός και η ταυτότητα του Γένους μας*». Ο κ. Τσίγκος, μεταξύ άλλων, επεσήμανε ότι «η πνευματική κληρονομιά του ιερού Πατρός είναι σήμερα, περισσότερο από ποτέ, αναγκαία, γιατί ανακεφαλαιώνει όλες τις αξίες της ταυτότητάς μας, ήγουν την Ελληνική Παιδεία και γλώσσα, την Ορθόδοξη πίστη και ζωή, που αντέχουν στο διάβα των χρόνων. Ο σεβασμός μας στα ουσιώδη στοιχεία της ταυτότητάς μας είναι αδιαπραγμάτευτο χρέος μας, γιατί είμαστε χρεωμένοι με βαρύντιμη πνευματική κληρονομιά, για την οποία θα έχουμε αναπόδραστα να αντιμετωπίσουμε αυτούς που προηγήθηκαν, μεταξύ των οποίων ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, αλλά και αυτούς που έρχονται».

Η 2^η εισήγηση, με τίτλο «*200 χρόνια αυτοτελείς εκδόσεις και επανεκδόσεις για τον Άγιο Κοσμά τον Αιτωλό 1814-2014*», παρουσιάστηκε από τον **κ. Γεώργιο Παπανικολάου, ερευνητή, Γεν. Γραμματέα Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων της Π.Ο.Σ.Τ.** Ο ομιλητής αναφέρθηκε διεξοδικά στην βιβλιογραφική του αναζήτηση για τον Άγιο Κοσμά και

κατέληξε επισημαίνοντας τρία σημεία: «Α. Πολλά βιβλία «ήθελε» ο Άγιος Κοσμά να βρεθούν, Β. Η έρευνα για την ανεύρεση νέων στοιχείων, κύρια εκδοτικών, είναι αέναη και Γ. Συγκεντρώνοντας, τα τελευταία 8 χρόνια της έρευνας, ένα πολύ μεγάλο βιβλιογραφικό πλούτο, τα βιβλία μπορούν, παράλληλα και να εκτεθούν, ώστε οι ερευνητές οι πνευματικοί άνθρωποι και οι μελετητές του Αγίου Κοσμά να τα δουν και να τα μελετήσουν».

Ακολούθησε η εισήγηση του **Ιεροκήρυκος του Καθεδρικού Ναού Αθηνών Αρχιμ. Χρυσόστομου Παπαθανασίου**, με θέμα «Ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός ως ιεροκήρυξ». Ο π. Χρυσόστομος ανέφερε, μεταξύ άλλων, ότι «ο Άγιος Κοσμάς υπήρξε θαυμάσιος διδάχος του Γένους, έχοντας το χάρισμα του λόγου, που σαγήνευε τα πλήθη. Οι διδαχές του εισέρχονταν στις ψυχές των ακροατών του, έκαμε αμαρτωλούς να μετανοούν, κακές συνάξεις να κόπτονται, μίση να διαλύονται και η πίστη να ενισχύεται. Το κήρυγμά του αποτελεί σήμερα μία δυνατή πρόσκληση για επανακατήχηση της κοινωνίας μας. Δικαίως ονομάστηκε Ισαπόστολος και Εθναπόστολος!».

Η **κ. Ευδοξία Αυγουστίνου, Φιλολόγος και Θεολόγος**, ανέπτυξε το θέμα «Επέρασεν ο Άγιος Κοσμάς και edίδαξε τον λαό... (σύντομο οδοιπορικό του πατρο-Κοσμά στην περιοχή των Γρεβενών)». Σύμφωνα με την ομιλήτρια «Ο Άγιος Κοσμάς κατ' επανάληψη επισκέφθηκε τα Γρεβενά, σκαρφάλωσε στις κακοτράχαλες κορυφές της Πίνδου, κήρυξε, εμβολίασε δένδρα, ίδρυσε σχολεία, εστιάζοντας το ενδιαφέρον του σε δίγλωσσες περιοχές. Το πέρασμά του μαρτυρείται από σχετικά τοπωνύμια, ενθυμίσεις σωζόμενες σε λειτουργικά βιβλία και προφητείες. Όντως, υπήρξε ο μεγαλύτερος φωτιστής του δούλου Γένους. Με τις προσπάθειές του ανασχέθηκε η γάγγραινα των Βαλαάδων και διασώθηκε στις καρδιές των υποδούλων Ελλήνων η Ορθοδοξία και το Γένος».

Ακολούθησε η εισήγηση του **κ. Ηλία Μογλενίδη Θεολόγου**, με θέμα «Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός. 300 χρόνια από τη

γέννησή του. Η διέλευσή του από τη Θράκη». Ο ομιλητής επεσήμανε ότι «η διέλευση του Αγίου Κοσμά από τη Θράκη αποτελεί μέχρι και σήμερα μια ξεχωριστή τιμή και ευλογία για την περιοχή. Η εορτή του αποτελεί το μεγαλύτερο πανηγύρι για την Θράκη. Προς τιμήν του έχει κτιστεί παρεκκλήσιο στην 16^η Μεραρχία Διδυμοτείχου, ώστε να παραδειγματίζονται οι στρατιώτες από το εθνικό φρόνημα του Αγίου».

Η επόμενη εισήγηση έγινε από τον **κ. Αθανάσιο Ζωιτάκη**, Επίκουρο Καθηγητή του Κρατικού Πανεπιστημίου Μόσχας “LOMONOSOV” και είχε θέμα «Η τιμή του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού και η μελέτη της κληρονομιάς του στη Ρωσία». Ο κ. Ζωιτάκης μίλησε για την απήχηση του Αγίου Κοσμά στην Ρωσία, επισημαίνοντας ότι «Είναι πολλαπλά τα παραδείγματα της λαϊκής ευσέβειας προς τον Άγιο Κοσμά σε πολλά μέρη της Ρωσίας. Πολλοί Ρώσοι επιστήμονες ασχολήθηκαν με τη μελέτη της πνευματικής κληρονομιάς του. Επίσης, διεθνές Συνέδριο για τον Άγιο Κοσμά πραγματοποιήθηκε στη Μόσχα τον Οκτώβριο του 2014».

Επόμενος ομιλητής ήταν ο **κ. Εμμανουήλ Βαρβούνης Καθηγητής Λαογραφίας του Πανεπιστημίου Θράκης**, που εισηγήθηκε το θέμα «Νεομαρτυρολογικά κείμενα και λαϊκή θρησκευτικότητα κατά την Τουρκοκρατία». Ο κ. Βαρβούνης εξέτασε ζητήματα όπως η τιμή των λειψάνων, η έναρξη της λειτουργικής τιμής τους και η συμμετοχή της κοινότητας στο μαρτύριο των Νεομαρτύρων. Βάση των σκέψεων του ομιλητή ήταν ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης, που αποτελεί βασική πηγή για τη μελέτη της λειτουργικής υπόστασης των νεομαρτύρων, στα πλαίσια της λαϊκής λατρευτικής παράδοσης ης εποχής.

Η Γ' συνεδρία έκλεισε με την εισήγηση του **κ. Αποστόλου Νικολαΐδου**, Καθηγητού της Θεολογικής Σχολής Αθηνών, ο οποίος μίλησε με θέμα «Κοσμάς ο Αιτωλός και η Επανάσταση των Ελλήνων». Ο κ. Καθηγητής ανέφερε ότι «Ο Κοσμάς ο

Αιτωλός διαπιστώνει ότι η εθνική κρίση οφείλεται πρωτίστως στη θρησκευτική κρίση, γι' αυτό και προβαίνει σε μια θεολογική προσέγγιση της κατάστασης του Γένους, εξηγώντας, μάλιστα, γιατί ο Θεός επέτρεψε την τουρκοκρατία και όχι την κατοχή από τα δυτικά «ρηγάτα». Ωστόσο, την τραγική κατάσταση του έθνους αποδίδει κυρίως στην αγραμματοσύνη κλήρου και λαού, γι' αυτό και προτεραιότητά του είναι η ίδρυση σχολείων, χρησιμοποιώντας ταυτόχρονα κάθε μορφή πίεσης για την εκμάθηση της Ελληνικής γλώσσας. Με αυτόν τον τρόπο αποκαθίστανται και ενισχύονται τόσο η θρησκευτική, όσο και η εθνική ταυτότητα των Ελλήνων. Γιατί είναι προφανές ότι χωρίς Ορθόδοξη πίστη και χωρίς Ελληνική συνείδηση είναι αδύνατη κάθε προσπάθεια ανάταξης του έθνους».

Ύστερα από διεξοδική συζήτηση, τις εργασίες του Συνεδρίου έκλεισε ο Πρόεδρος της Ε.Σ.Ε. Πολιτιστικής Ταυτότητας Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Ιγνάτιος, ο οποίος ευχαρίστησε την Ιερά Σύνοδο και τον Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο κ. Ιερώνυμο για την εμπιστοσύνη με την οποία περιβάλουν την τολμηρή πρωτοβουλία της Επιτροπής για την διοργάνωση 10 Διεθνών Επιστημονικών Συνεδρίων την περίοδο 2011-2021, με προοπτική την επέτειο των 200 ετών από την Ελληνική Επανάσταση του 1821. Ευχαρίστησε, επίσης, τους εκλεκτούς ομιλητές για τους κόπους στους οποίους υποβλήθηκαν για να παρουσιάσουν πρωτότυπες εισηγήσεις, που φωτίζουν ιδανικά την νεότερη ιστορία του Έθνους, ενώ εξέφρασε την ευαρέσκειά του προς τα μέλη της Επιτροπής για την πολυχρόνια συνεργασία στον αγώνα υλοποίησης του εγχειρήματος, ειδικώς δε τον Γραμματέα της Επιτροπής Αρχιμ. Βαρθολομαίο Αντωνίου-Τριανταφυλλίδη, ο οποίος ανέλαβε το μεγαλύτερο βάρος της διοργάνωσης. Ο Σεβασμιώτατος, αναφέρθηκε, επίσης, στην έκδοση των Πρακτικών των δύο πρώτων Συνεδρίων (2012, 2013), που κυκλοφορήθηκαν από τις εκδόσεις «Αρχονταρίκι». Τέλος, ανακοίνωσε το πολύ ενδιαφέρον θέμα του επόμενου Συνεδρίου, το οποίο, συν Θεώ,

θα πραγματοποιηθεί τον Νοέμβριο του 2015 και είναι «ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ».

Τέλος, τις εργασίες του Συνεδρίου οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να παρακολουθήσουν από την διαδικτυακή τηλεόραση intv.gr

Εκ του Γραφείου Τύπου της Ιεράς Συνόδου.